

створює оригінальні мелодії; добре володіє яким-небудь інструментом.

Обдарованість особистості в сучасній вітчизняній педагогічній літературі визначається як індивідуальна потенційна своєрідність задатків людини, завдяки яким вона може досягти значних успіхів у певній галузі діяльності. Серед сучасних концепцій обдарованості найбільш визнаною є модель, яка складається з трьох компонентів: мотивація (спрямованість, наполегливість) особистості до певного виду діяльності; креативність особистості; розвиток спеціальних здібностей на рівні, вищому за середній.

Відповідно до визначеної моделі обдарованості "музичною обдарованістю" можна вважати якісно своєрідне поєднання музичних здібностей особистості, емоційно-психологічного стану, креативності та свідомої наполегливої спрямованості до музичної діяльності, що дозволяє їй досягти значних успіхів у творчості.

В. Сухомлинський та очолюваний ним колектив вважали, що вихователь сам має бути високоморальною особистістю, щоб досягти успіхів у вихованні дітей.

Отже, створення умов для самовизначення, саморозвитку, самореалізації особистості матиме позитивний вплив на процес розвитку обдарованості особистості. Роль педагога-музиканта є у цьому процесі є визначальною, педагогічна компетентність учителя (єдність

його теоретичної і практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності) та його особистісні якості дозволять йому самостійно й ефективно реалізовувати цілі педагогічного процесу.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Антонова О.Є. Підготовка майбутнього вчителя до роботи з обдарованими учнями як складова його професійної компетентності / О. Антонова // Вісник Житомирського педагогічного університету. – 2003. – Вип. 12. – С. 66-69.
2. Завальський О.А. Збірник програм та рекомендацій з естетичного виховання / О. Завальський. – Київ: Освіта, 1994. – 104 с.
3. Професійна освіта: слов. / укл. С.У. Гончаренко: за ред. Н.Г. Ничкало. – К.: Вища шк., 2000. – 380 с.
4. Професійне становлення майбутніх вчителів мистецьких дисциплін: теорія і технологія: Монографія / За загальною редакцією І.А. Зяюна. – К.: Наукова думка, 2003. – 262.
5. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в п'яти томах / Сухомлинський Василь Олександрович. – К.: Радянська школа, 1976. – Т.1. – 654с.
6. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в п'яти томах / Сухомлинський Василь Олександрович. – К.: Радянська школа, 1976. – Т.2. – 670с.
7. Соколова О. В. Методичні основи інтеграції мистецьких знань у підготовці майбутніх учителів музики і художньої культури: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Соколова Ольга Валеріївна. – К., 2004. – 207 с.

УДК 37.091.4 Сухомлинський: 613.955

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ДО ВИКОНАННЯ ЗДОРОВ'ЯТВОРЧОЇ ФУНКЦІЇ (З ДОСВІДУ РОБОТИ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО)

Марина КАРПЕНКО (Луганськ)

Стаття висвітлює особливості підготовки вчителів Павлівської середньої школи до виконання здоров'ятворчої функції. Визначено напрямки, за якими відбувалася підготовка та її зміст. Характеризовано форми і методи підготовчої роботи вчителів. Проблематика статті розглядається в контексті педагогічних ідей В. О. Сухомлинського.

Ключові слова: здоров'я; культура здоров'я; здоров'ятворення; напрямки, форми, методи підготовки вчителів.

Статья освещает особенности подготовки учителей Павловской средней школы к выполнению здоровьесозидающей функции. Определены направления, по которым осуществлялась подготовка и её содержание. Охарактеризовано формы и методы подготовительной работы учителей. Проблематика статьи рассматривается в контексте педагогических идей В. А. Сухомлинского.

Ключевые слова: здоровье; культура здоровья; здоровьятворения; направления, формы, методы подготовки учителей.

В умовах сучасного загострення соціально-економічних відносин, технологічного прогресу та стрімко зростаючого потоку інформації працездатність і соціальну активність людини визначає не тільки рівень освіти, але й рівень її здоров'я. Тому в останні роки спеціалісти різних галузей науки звертають особливу увагу на включення до системи виховання учнівської молоді культури здоров'я як невід'ємної частини загальної культури особистості. У Національній доктрині розвитку освіти підкреслено, що

пріоритетним завданням є „виховання людини в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих як до найвищої індивідуальної і суспільної цінності” [1, с. 1].

Проте, незважаючи на прийняття відповідної законодавчо-нормативної бази, проведення різноманітних організаційних заходів, в останні двадцять років має місце тенденція до погіршення здоров'я учнівської молоді та загальної депопуляції українського населення. Очевидним є й те, що традиційні для

сучасної української школи шляхи та засоби організації навчально-виховного процесу не тільки не забезпечують здоров'язбереження учнів, але й іноді стають чинниками погіршення їхнього здоров'я. Об'єктивною причиною цього, на наш погляд, є: по-перше, недостатня готовність вчителів до практичного розв'язання проблем здоров'ятворення особистості; по-друге, низький рівень методичного забезпечення процесу формування культури здоров'я школярів з урахуванням концептуальних ідей великих класиків педагогічної науки.

Яскравим представником гуманістичної педагогіки радянського часу був В. О. Сухомлинський, який одним з перших теоретично обґрунтував, розробив і практично реалізував у своїй школі систему широкого валеологічного виховання учнів.

Значним внеском у вивчення педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського стали праці науковців України (М. Антонєць, І. Бєх, А. Богуш, Л. Бондар, Н. Дічек, І. Зязюн, О. Савченко, О. Сухомлинська) та зарубіжжя (А. Борисовський, Б. Кваша, М. Мухін, В. Риндак, С. Соловейчик (Росія); Н. Гайчук (Білорусія); Н. Басіладзе (Грузія); У Чень, Лі Цзіхуа (Китай); А. Кокеріль (Австралія) та ін.). Проблеми здоров'язбереження в контексті вивчення спадщини В. Сухомлинського щодо розумового, морального, естетичного, трудового, екологічного виховання у своїх дисертаційних роботах торкалися: Т. Будняк, Н. Тарапака (проблеми емоційного й естетичного виховання молодших школярів), О. Цхеладзе (проблеми фізичного виховання учнів), А. Аллагулов, Н. Курзова, А. Семєз (виховання моральної культури особистості), Т. Остапівська (форми позакласної навчально-виховної роботи), О. Петренко, О. Тимофєєва (виховання почуття любові до батьків), Н. Безлюдна (ідеї розвивального навчання), М. Дубінка (розвиток пізнавального інтересу), В. Кравцов (принцип природовідповідності виховання), Т. Челпаченко (ідея гармонії розумової та фізичної праці).

Мета статті – схарактеризувати напрями, форми та методи підготовки вчителів Павлівської середньої школи до виконання здоров'ятворчої функції.

Педагогічний талант, висока ерудованість та любов до дітей зумовили прагнення В. О. Сухомлинського звернутися до проблеми впровадження у Павлівській середній школі здоров'ятворчого навчально-виховного процесу. Адже валеологізація освітнього середовища була, по-перше, засобом підвищення успішності навчальної діяльності, а по-друге, умовою досягнення виховної мети – гармонійного розвитку особистості дитини.

В. О. Сухомлинський виокремлював особливу місію педагога у формуванні здоров'я та культури здоров'я молоді людини. Розпочинаючи „Сто порад учителеві”, павлівський геній пише: „Від нас, від нашого вміння, майстерності, мистецтва, мудрості залежить її (дитини – К.М.) життя, здоров'я, розум, характер, воля, громадянське й інтелектуальне обличчя, її місце і роль у житті, її щастя” [2, с. 420]. Саме тому одним із напрямів удосконалення майстерності вчителів Павлівської середньої школи стала підготовка їх до формування культури здоров'я учнів.

Заслугує на увагу роль самого Василя Олександровича у процесі формування культури здоров'я учнів. Працюючи на посаді директора школи, він був безпосереднім організатором та керівником цього процесу.

З відеоматеріалу особистої бесіди працівників меморіально-педагогічного музею з Ганною Іванівною Сухомлинською – дружиною, педагогом Павлівської середньої школи, соратником та помічником Василя Олександровича, стає зрозуміло, що особливою рисою народного вчителя була внутрішня психологічна міць та сила духу: „Він був неміжною, фізично слабкою, але дуже вольовою людиною. Ця сила духу була настільки великою, що змогла перебороти всі хвороби та труднощі. Василь Олександрович завжди був прикладом для учнів та учителів” [3].

Заслугою В. О. Сухомлинського також стало створення в освітньому закладі здоров'ятворчої матеріальної бази: побудова додаткових приміщень для навчання, озеленення шкільної та пришкільної території, закладка саду, теплиць, виноградників, регулярне оновлення навчально-методичного забезпечення, закупівля матеріально-технічного обладнання тощо.

Будучи безпосереднім керівником та організатором процесу формування культури здоров'я школярів Василь Олександрович залишав педагогам можливість авторської творчої діяльності, адже наскільки більшими є самостійність та можливості для прояву особистої ініціативи вчителя, настільки привабливою для них є педагогічна праця. Готовність учителя до здоров'ятворчої діяльності було визначено наявністю у нього педагогічних та валеологічних знань, умінь та навичок, високоморальних особистісних якостей та відповідної зразкової поведінки.

Аналіз педагогічної спадщини павлівського вченого та архівних матеріалів педагогічно-меморіального музею В. О. Сухомлинського свідчать про наявність двох напрямків підготовки вчителів до виконання здоров'ятворчої функції: проєктувального та

дослідницького. Основними завданнями **проектувального напрямку** були:

– визначення здоров'ятворчого потенціалу освітнього процесу, педагогічної діяльності, навколишнього середовища й режиму навчально-виховної діяльності у школі та поза нею;

– виявлення взаємообумовленості та взаємовпливу елементів навчально-виховного процесу;

– об'єднання суб'єктів виховної діяльності, відповідальних за організацію процесу формування культури здоров'я школярів;

– аналіз педагогічної діяльності з метою виявлення ефективних методів та прийомів валеологічної роботи;

– визначення дефіциту знань, умінь та навичок суб'єктів педагогічної діяльності в питаннях здоров'ятворення.

Основним завданням **дослідницького напрямку** підготовки було підвищення компетентності в питаннях валеологічного виховання кожного суб'єкта освітньої діяльності. Реалізація цього напрямку здійснювалася через:

1) безперервне підвищення кваліфікації педагогічних працівників у питаннях збереження здоров'я учнів;

2) дослідно-експериментальну та інноваційну діяльність;

3) визначення, узагальнення та пропаганду найбільш ефективних методів та форм здоров'ятворчої роботи.

Формами й методами підготовки вчителів Павлівської середньої школи до виховання культури здоров'я школярів були: засідання педагогічної ради; проведення психологічних семінарів; взаємовідвідування уроків; самоосвіта вчителів (вивчення наук та створення виховної бібліотеки); саморефлексія вчителів з метою удосконалення педагогічної майстерності; складання перспективного плану виховної роботи на тиждень, місяць, чверть, навчальний рік, весь період навчання; ведення щоденника вчителя (лонгітудне спостереження); ведення записника вчителя; створення рукописного журналу „Педагогічна думка” тощо.

Дослідження протоколів засідань **педагогічної ради** за період з 1949 до 1970 рр. показало, що вирішення проблеми формування здоров'я та культури здоров'я учнів посідало чільне місце. До постійного складу педагогічної ради входили: учителі, старший піонервожатий, бібліотекар, вихователі груп подовженого дня, лікарі, керівники гуртків, директор школи, завуч, заступник директора з господарства й п'ять – сім членів батьківського кабінету. Цей склад давав змогу кваліфіковано реалізувати завдання валеологічного виховання.

3 вересня 1965 р. у Павлівській середній школі розпочав свою роботу **психологічний семінар** для вчителів, який повинен був максимально привернути увагу педагогів до особистості школяра, до вивчення його можливостей, здібностей, задатків, інтересів та нахилів. Найчастіше психологічний семінар мав таку структуру: I частина – розповідь одного з вихователів (класного керівника чи керівника гуртка) про духовне життя свого колективу, про його прагнення, радощі або прикрощі; II частина – характеристика вихователем одного або двох учнів; III частина – обговорення вихованця вчителями, які добре знають його або зустрічають труднощі в підході до нього, у взаємовідносинах з ним; IV частина – колектив визначав, що повинен робити той учитель, який є вихователем цієї дитини [4, с. 57].

Цікавим є те, що у педагогічній характеристиці перше місце посідав аналіз стану здоров'я, фізичного та психічного розвитку дитини, характеристика умов її всебічного розвитку. Учитель розповідав про свої спостереження, а також про результати періодичного медичного обстеження і про спостереження лікаря. На основі цього колектив рекомендував певні заходи щодо індивідуального здоров'я та розвитку конкретної дитини.

Однією з форм підготовки вчителів до формування культури здоров'я школярів було **взаємовідвідування уроків**. В. О. Сухомлинський наполягав на тому, щоб учителі (особливо на початку педагогічної діяльності) відвідували уроки один одного, робили їх аналіз та переймали найефективніші методи та прийоми роботи.

В. О. Сухомлинський радив учителям два – три рази на рік здійснювати 3 – 4-денні поїздки до своїх колег у школи великих сіл і міст. „Вам треба побувати на уроках, поговорити з учителями. Треба побачити своїми очима той результат, до якого прагне, про який мріє кожний мислячий учитель, який працює творчо”, – писав павлівський учений [2, с. 524].

Наступною формою підготовки вчителів до формування культури здоров'я школярів була **самоосвіта педагогів**, що передбачала вивчення наук та створення власної виховної бібліотеки. Василь Олександрович говорив учителям: „Удосконалення педагогічної майстерності – це передусім самоосвіта, особисті ваші зусилля, спрямовані на підвищення власної культури праці і в першу чергу культури мислення” [2, с. 523].

В. О. Сухомлинський вважав, що кожен член педагогічного колективу – директор, завуч, бібліотекар, учитель, незалежно від предмета викладання, – повинні володіти глибокими та повними психолого-педагогічними й медико-

біологічними знаннями для здійснення успішного валеологічного виховання учнівської молоді. Учений наполягав на розширенні особистого кругозору вчителів, усвідомленні ними своєї культурної місії. У його розумінні література для вихователів – це вся література (філософія, історія, світова література, педагогіка, психологія, фізіологія тощо), яка „живить педагогічну думку та творчість”. Цитуючи Івана Франка, павлівський учений зазначав: „сучасний учитель завжди повинен бути учнем”, адже неможливо бути педагогом, наставником, якщо у Вас немає свого неповторного, глибокого особистого життя у світі книг [5, с. 410].

Бібліотека Павлівської середньої школи, яка налічувала 18 тисяч книжок (в особистій бібліотеці вчителів їх було понад 49 тис.) була одним з джерел самоосвіти всього педагогічного колективу. У ній було зібрано психолого-педагогічну літературу, твори відомих педагогів, фізіологів, психологів та медиків, твори, які увійшли у золотий фонд російської, української, білоруської, німецької літератури, та багато іншого. Василь Олександрович вважав створення власної виховної бібліотеки засобом нагромадження „по крихітці інтелектуального багатства й педагогічної мудрості виховання”. Своім колегам учений радив щомісяця купувати книжки, наукові журнали та газети: 1) з проблем науки, основи якої викладає вчитель; 2) про життя й боротьбу людей, образи яких є світочем, прикладом для молоді; 3) про душу людини – особливо дитини, підлітка, юнака, дівчини (книжки з психології). „Я твердо переконаний, – писав народний учитель, – що після закінчення педагогічного вузу вчорашній студент стає справжнім майстром педагогічної праці лише за тієї умови, коли протягом усього свого життя він вивчає психологію, поглиблює свої психологічні знання” [6, с. 507 – 508].

Наступним методом підготовки вчителів до формування культури здоров'я школярів є **саморефлексія**. В. О. Сухомлинський говорив педагогам: „Чим більше ви вивчаєте й спостерігаєте досвід своїх старших колег, тим необхідніші вам самоспостереження, самоаналіз, самовдосконалення, самовиховання. На основі самоспостереження, самоаналізу у вас народжуватимуться власні педагогічні ідеї” [6, с. 524].

Педагог, не думку вченого, є не лише представником наукового знання, однобічно спрямованого у своєму розвитку професіонала, але й особистістю, здатною до постійного духовного розвитку. Педагог як носій моральної культури, духовності та краси повинен чітко усвідомити своє людинотворче,

людиноформувальне призначення. „Пам'ятайте, – закликав учителів В. О. Сухомлинський, – що вам бути не тільки викладачем, а й вихователем, учителем життя, наставником дітей та юнацтва” [6, с. 508].

Багатство та цілісність сформованої у педагога картини світу не можуть не відбитися на викладанні, тому його ціннісне ставлення до здоров'я, упевненість у необхідності дотримуватися канонів здорового способу життя прямо чи опосередковано будуть передаватися школярам, тобто переконання вчителів впливатимуть на переконання учнів. Сприймаючи себе як носія культурних цінностей та постійно вдосконалюючи себе як професіонал, педагог повинен активно формувати й свідомість учнів у плані цілісного бачення явищ та фактів життєдіяльності.

Наступний метод підготовки вчителів до формування культури здоров'я учнів – це **складання перспективного плану виховної роботи**. В. О. Сухомлинський радив усім педагогам, навіть тим, хто працює лише в початковій школі, уявляти шлях виховної роботи до кінця – до закінчення середньої школи, до перших кроків самостійної праці: „Складіть план тієї діяльності, яка необхідна на подальші 10 – 15 років (не тільки в шкільних стінах, але й після закінчення школи) для того, щоб вихованець ваш став людиною з ясним, допитливим і розвинутим розумом, благородним серцем, золотими руками” [6, с. 646].

Павлівський педагог також радив складати план виховної роботи на період спілкування зі своїми вихованцями, на три роки – для вчителів початкових класів, на період навчання у IV – X класах – класному керівникові. Разом з тим необхідним було планування конкретної виховної роботи на більш обмежений період – чверть, місяць, тиждень.

Будучи високоорганізованою людиною, В. О. Сухомлинський ретельно складав свій план роботи на день, тиждень, місяць. За свідченням Г. Сухомлинської, у Василя Олександровича жодного дня не було без чітко спланованої роботи.

Наступним методом підготовки вчителів до формування культури здоров'я школярів було **ведення щоденника вчителя**. Цей щоденник мав містити особисті записи, помітки про систему педагогічних дій, про особливості розвитку кожного окремого учня, його побут, умови життя, стан здоров'я, харчування, духовні цінності тощо.

Педагогічний колектив Павлівської середньої школи вважав за свій обов'язок постійне вивчення та письмове анування індивідуальних особливостей розвитку дітей, їхньої анатомії та фізіології тощо. „Кожний наш

учитель знає кожного з 570 учнів, без цього ми не уявляємо повноцінного духовного життя колективу: знає середовище, у якому формувалася особистість дитини до вступу до школи й формується зараз; знає особливості її мислення, пізнання навколишньої дійсності, розумової праці; знає індивідуальні риси її характеру; знає сили, здібності, інтереси, захоплення, труднощі, радощі і прикрощі” [4, с. 56].

Старанно ведучи такий щоденник 32 роки, В. О. Сухомлинський зміг зібрати дані про кругозір та уявлення майже двох тисяч учнів, про їхнє здоров'я (зріст, вагу, розвиток фізіологічних систем організму тощо), про те, які книжки є в домашніх бібліотеках школярів, яка освіта в батьків, скільки часу приділяють мати й батько вихованню дітей.

Таке лонгітюдне спостереження в ході навчального процесу одних і тих самих явищ дало змогу колективу Павлівської середньої школи глибоко вивчити, проаналізувати й на основі цього зробити висновки про взаємозв'язок та взаємозалежність педагогічних впливів, домінанти виховання тощо.

Наступним методом підготовки вчителів Павлівської середньої школи до формування культури здоров'я школярів було ведення ними спеціальних записників. Для педагогів стало правилом стежити за найновішими успіхами й досягненнями наук, накопичувати цікаві факти, інновації, методи та прийоми педагогічної роботи. В. О. Сухомлинський з цього приводу писав: „У моїй лабораторії, як я називаю свій робочий кабінет, лежить купа зошитів (кожній науці або науковій проблемі відведено окремий загальний зошит), у них – тисячі виписок з журналів, вирізок з газет” [4, с. 44].

Аналіз архівних матеріалів меморіально-педагогічного музею В. О. Сухомлинського засвідчив наявність у Василя Олександровича записника з медичної педагогіки під назвою „Здоров'я. Фізична та розумова праця” [7]. Цей зошит є своєрідною абеткою валеологічного виховання, збірником принципів побудови здоров'ятворчого навчально-виховного процесу.

Аналізуючи свою роботу, заглиблюючись у деталі педагогічної майстерності, кожен учитель Павлівської середньої школи протягом року працював над дослідженням певної проблеми. Повідомлення про процес та результати пошукової роботи було розглянуто на засіданнях педагогічної ради, психологічного семінару та методичних об'єднаннях учителів. За результатами цієї роботи було оформлено методичні рекомендації, пам'ятки, у наукових виданнях надруковано статті. Згодом у Павлівській середній школі склалася традиція збирати й систематизувати ці матеріали,

об'єднуючи їх у рукописному журналі „Педагогічна думка”.

Таким чином, наше дослідження окресленої проблеми дозволяє зробити такі висновки: по-перше, адміністрація Павлівської середньої школи мала оригінальне бачення цієї проблеми: підготовка вчителів до процесу формування культури здоров'я школярів не зводилась лише до накопичення педагогами валеологічних знань і до оволодіння здоров'язберігаючими технологіями; по-друге, накопичення вчителями у процесі самоосвіти сукупності антропологічних знань та гуманістична орієнтація начально-виховного процесу стали базою для створення у школі здоров'ятворчого середовища; по-третє, підготовка вчителів до формування культури здоров'я школярів мала системний характер, ґрунтувалася на розумінні цілісної сутності здоров'я, ставила за мету всебічне формування особистості – Людинотворення; по-четверте, результатом цілеспрямованої підготовки вчителів до формування культури здоров'я школярів став синтез високого професіоналізму й внутрішніх властивостей педагога, що виявлялося у володінні методикою викладання, наявності високоморальних принципів життєдіяльності, розумінні важливості власного здоров'я і усвідомленні домінанти культури здоров'я у навчально-виховному процесі.

Проведене нами дослідження відбиває лише практичний бік підготовки вчителів Павлівської середньої школи до виконання здоров'ятворчої функції, подальшого наукового аналізу потребують теоретико-методологічні засади (концепція, закономірності, принципи, зміст тощо) реалізації даного процесу в досвіді роботи В. О. Сухомлинського.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Національна доктрина розвитку освіти : Затв. Указом Президента України від 17 квіт. 2002 р. № 342 // Освіта. – 2002. – № 26.
2. Сухомлинський В. О. Сто порад учителю / Сухомлинський В. О. // Вибр. тв. : В 5-ти т. – К. : Рад. шк., 1977. – Т. 2. – С. 419 – 654.
3. Відеозапис спогадів Ганни Іванівни Сухомлинської // Павлівський меморіально-педагогічний музей В. О. Сухомлинського
4. Сухомлинський В. О. Павлівська середня школа / Сухомлинський В. О. // Вибр. тв. : В 5-ти т. – К. : Рад. шк., 1977. – Т. 4. – С. 7 – 390.
5. Сухомлинський В. О. Статті / Сухомлинський В. О. // Вибр. тв. : В 5-ти т. – К. : Рад. шк., 1977. – Т. 5. – 639 с.
6. Сухомлинський В. О. Формування комуністичних переконань молодого покоління / Сухомлинський В. О. // Вибр. тв. : В 5-ти т. – К. : Рад. шк., 1977. – Т. 2. – С. 7 – 157.
7. Здоров'я. Фізична та розумова праця. Медична педагогіка / Рукопис В. Сухомлинського //

Павльський меморіально-педагогічний музей
В. Сухомлинського ПМС КН 2401 – 96 с.

УДК 159.9.018:37.015.3

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ВИХОВАННЯ ТВОРЧИХ ЯКОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

Світлана КАРСКАНОВА (Миколаїв)

У статті зроблено акцент на ролі психологічної служби закладу освіти у вихованні молодших школярів. Розкриті підходи до виховання творчих якостей особистості молодших школярів.

Ключові слова: психологічне супроводження навчально-виховного процесу, виховання творчих якостей, творча діяльність молодшого школяра.

В статье акцентировано внимание на роли психологической службы образовательного учреждения в воспитании младших школьников. Раскрыты подходы к воспитанию творческих качеств личности младшего школьника.

Ключевые слова: психологическое сопровождение учебно-воспитательного процесса, воспитание творческих качеств, творческая деятельность младшего школьника.

Останнім часом, у зв'язку з вимогами науково-технічного прогресу особливо актуальною стала проблема розвитку творчої діяльності різних категорій учнів – від молодшого школяра до студента. Розвиток творчої особистості в процесі навчання, застосування нових методів, а також удосконалення і перебудова змісту цього навчання переслідує мету - якнайкраще виявити і розвинути творчі потенції людини, мету, яка вже досить тривалий час стояла перед педагогікою, психологією і дидактикою і яка донедавна залишалася простою декларацією. Особистість, сформована в умовах суб'єкт-об'єктних відносин, отримує в ході цілеспрямованого навчання і виховання певні алгоритми поведінки, стереотипи, прийоми, методи, розраховані на розв'язання окремих завдань, і навіть способи розв'язання окремих їх типів і класів.

Завдання психологічного супроводу виховання творчих якостей молодших школярів на сучасному етапі полягає переважно у створенні в навчальних закладах адекватних психологічних умов, які б сприяли активації вищих потреб особистості молодших школярів.

У 2012/2013 н.р. впроваджується новий Державний стандарт початкової загальної освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 462). У загальних положеннях зазначено, що Державний стандарт ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого і компетентнісного підходів, що зумовлює чітке визначення результативної складової засвоєння змісту початкової загальної освіти. Відповідно формується вихідна передумова і мета діяльності працівників психологічної служби щодо розвитку школяра у процесі його навчання та виховання в початковій школі:

- психологічний супровід має бути орієнтований на оптимістичну перспективу кожного учня;

- дитина має право на прояв і повноцінний розвиток свого потенціалу не залежно від індивідуально-психологічних особливостей, інтересів та схильностей, рівня розвитку в цілому;

- допомога кожному учневі у соціалізації й адаптації до соціального середовища шляхом оптимального розвитку його потенційних можливостей.

Найважливіше завдання діяльності працівників психологічної служби у початковій школі – збереження психологічного здоров'я дітей. Міністерство (лист МОНмолодьспорту від 19.07.2012 р. № 1/9-517) звертає увагу керівників навчальних закладів на необхідності координації зусиль педагогічних колективів, батьків та працівників психологічної служби в реалізації даних завдань.

Перехід від дошкільного до шкільного дитинства є складним. Не сформованість необхідних психологічних новоутворень, потрібних навчальних умінь та навичок може призвести до шкільної дезадаптації.

Саме тому, психологічна служба загальноосвітнього закладу в межах психологічного супроводу початкової школи згідно Державного стандарту початкової загальної освіти здійснює психологічний супровід процесу адаптації учнів першого класу до навчання, виявлення творчого потенціалу кожної дитини та виховання творчих якостей молодших школярів.

Мета цього супроводу – виявити проблеми в адаптації дитини до навчання в школі та провести необхідну розвивальну та корекційну роботу, що буде сприяти оптимальному розвитку особистості, навчальних та творчих можливостей кожної дитини.